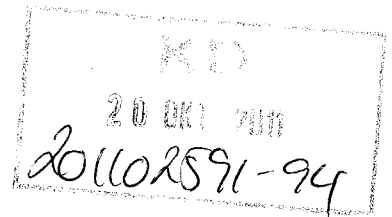


Kunnskapsdepartementet
Postboks 8119 Dep
0032 Oslo



Deres ref./Your ref.:

Vår ref./Our ref.:

Dato/Date:

584/TW/2006-61

Oslo, 19.10.11

Høringsuttalelse NOU 2011:6 Et åpnere forskningssystem

Norsk Romsenter har mottatt til høring NOU 2011:6 "Et åpnere forskningssystem". Romsenteret, som er et forvaltningsorgan underlagt NHD for koordinering av norsk romvirksomhet, har følgende kommentarer:

Når det gjelder Romsenterets ansvarsområde, ser vi at romforskning og satellittbasert utforskning av jorda ikke er omtalt i rapporten, heller ikke måten dette finansieres på.

Det spesielle ved romvirksomheten er dermed ikke berørt i rapporten, nemlig at de norske investeringene i European Space Agency's vitenskapsprogram, jordobservasjonsprogram og den internasjonale romstasjonen gjøres gjennom Norsk Romsenter, mens Norges forskningsråd skal finansiere den grunnforskningmessige utnyttelsen. Utvikling av samfunnsnyttige anvendelser av satellittene gjøres i noen grad samfinansiert av Romsenteret og den aktuelle brukeretat.

Norsk Romsenter har mange års erfaring med å estimere den industrielle ringvirkningen ved norske offentlige investeringer i romvirksomhet gjennom ESA eller nasjonale programmer. Metodikken er tidligere gjennomgått og omtalt flere ganger av OECD.

Så til selve rapporten:

Det er en utfordring ved lesing av rapporten at den i noen grad veksler mellom en bred tolkning av ordet "forskning" (som i FoU) og en snevrere tolkning av forskningsbegrepet (som i akademia).

Postadr./Postal address:
P.O. Box 113 Skøyen
N - 0212 OSLO, Norway

Telefon/Telephone:
22 51 18 00
+ 47 22 51 18 00

Telefax:
22 51 18 01
+ 47 22 51 18 01

Bank: Den norske Bank
IBAN nummer / IBAN No.
NO15 7694 0563 506

Kontor/Office:
Drammensveien 165

e-mail: spacecentre@spacecentre.no
web: www.romsenter.no/www.spacecentre.no

Foretaksnr./Enterprise No.
NO 886 028 482

Et problem som rapporten i liten grad tar opp, er at forskningsfinansieringssystemet ikke alltid sikrer norsk utnyttelse av den forskningsinfrastruktur som nasjonen faktisk velger å investere i. Det kan ta 10 år fra vedtak om utbygging av tung forskningsinfrastruktur, til forskningsmidler for analyse av dataene behøves. Rapporten burde kommentert behovet for riktig dimensjonerte følgeforskningsprogrammer knyttet til de store investeringene, enten de nå er i ESA, CERN, EISCAT, forskningsskip, Svalbard, Andøya eller i Antarktis.

Det er ellers vårt syn at rapporten på side 23 og side 65 behandler for lett vint spørsmålsstillingen om behovet for økt konkurranse for institutter som Havforskningsinstituttet, Forsvarets forskningsinstitutt og Norsk Polarinstitutt. Disse aktørene er mer enn "bare" forskningsinstitutter, og det er den totale samfunnsnyttens av dem som skal optimaliseres. Rapporten framlegger ingen vektige totalargumenter for økt konkurranseutsetting av forskningsoppdragene der.

Barometeret, slik det omtales i rapporten, synes rett som det er å ha glemt å honorere den praktisk bruken av FoU-resultater. Norske offentlige etater siterer ikke artikler og rapporter – de implementerer dem!

Rapporten domineres dessverre av et perspektiv hvor det forskes for forskere. Det er riktignok denne dimensjonen som er lettest å måle, men ikke nødvendigvis den som er viktigst å styre.

På side 29 mangler i barometeret følgende dimensjoner:

- Det norske samfunnets egen utnyttelse av resultatene
- Betydningen av resultatene utenfor Norge

Generelt er vi redd for at man henfaller til å vektlegge det man kan måle kvantitativt, mens essensielle nasjonale perspektiver kan bli lidende fordi forskningsfokuset blir for snevert.

Vedr. s 57-58:

Norsk Romsenter har lang tradisjon i å måle ringvirkning innen vår sektor, og har de senere årene i noen grad også forsøkt å kvantifisere den samfunnsmessige og forskningsmessige nytten av romvirksomheten.

Vedr. s 60:

Vi antar at i hvert fall bevilgningene gjennom Norsk Romsenter til ESAs romforsknings, geofysikk- og klimaforskningsprogrammer ligger i kategorien "Andre" her. Avhengig av hvor bredt FoU-begrep rapporten anlegger, vil også andre rominvesteringer omfattes. De totale rombevilgningene gjennom Norsk Romsenter var i 2010 på 775 millioner kr.

Det er mange interessante tall og figurer i rapporten, og noen av dem er

tankevekkende. Men vi vil like fullt advare mot at nettoresultatet ved oppfølging av rapporten fort kan bli en målforskyvning – fra forskning på natur og samfunnsutfordringer til forskning på forskning. Det er vårt syn at mange etater selv er i stand til å verdsette og prioritere bruk av forskning, og at det ikke nødvendigvis behøves en stor gruppe forskningsforskere til å fortelle etatene det de allerede vet.

Avslutningsvis: Når direkte samfunnsnytte eller ringvirkning av FoU skal måles, må det legges inn riktig tidsforsinkelse før effekten forsøkes målt. Denne tidsforsinkelsen kan variere kraftig fra sektor til sektor. Norsk Romsenter bidrar gjerne med sin erfaring om disse aspektene på veien videre mot et åpnere forskningssystem.

Vennlig hilsen

Terje Wahl.

Terje Wahl
Avdelingsdirektør, Forskning og jordobservasjon